

SCHETSBOEK

DORPSPARK DE LAAK RHEDEN

DORPSPARK DE LAAK RHEDEN

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	03
SITUATIE	04
OVERKOEPELEND BELEID	06
UITGANGSPUNTEN SCHETSONTWERP	08
SCHETSONTWERP	10
DEELGEBIEDEN	14

COLOFON

DORPSPARK DE LAAK

DATUM
24-02-2021

PROJECT
3210.01

PAPIERFORMAAT
A3

PARTIJEN
Gemeente Rheden

NTP

Buro Ontwerp & Omgeving

DORPSPARK DE LAAK

VOORWOORD

Voor u ligt het schetsboek voor het Dorpspark De Laak. Het schetsontwerp is tot stand gekomen in bouwteamverband. Hierbij hebben de aannemer NTP, Buro Ontwerp&Omgeving, gemeente Rheden en Waterschap Rijn en IJssel nauw samen gewerkt.

In een zorgvuldig opgezet participatieproces is het schetsontwerp opgesteld en zijn de ideeën samen met een klankbordgroep (inwoners uit Rheden) uitgewerkt en ingekleurd.

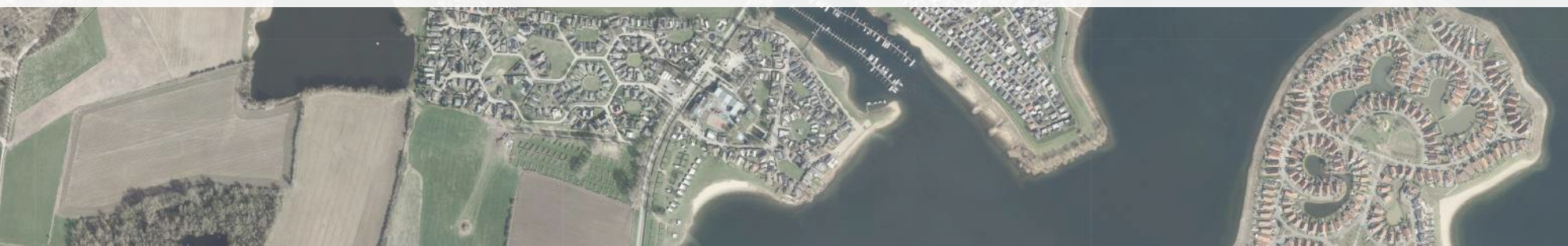
Dit schetsboek is een samenvoeging van hetgeen allemaal met elkaar besproken en bedacht is. Ook is er een aantal filmpjes gemaakt voor social media. Het schetsboek en de filmpjes kunnen niet los gezien worden en horen nadrukkelijk bij elkaar.

"Ik ben trots op het schetsontwerp voor het Dorpspark De Laak in Rheden. Samen met u is dit ontwerp tot stand gekomen. Met dit ontwerp zorgen we voor een betere uitstaling van het park waarin het in de nabije toekomst fijn vertoeven is. Of u nu een rondje met uw hond maakt, gaat skeeleren of ergens op een bankje gaat zitten. Kortom, het park wordt een plek voor iedereen."

Ronald Haverkamp, wethouder gemeente Rheden

DORPSPARK DE LAAK

SITUATIE

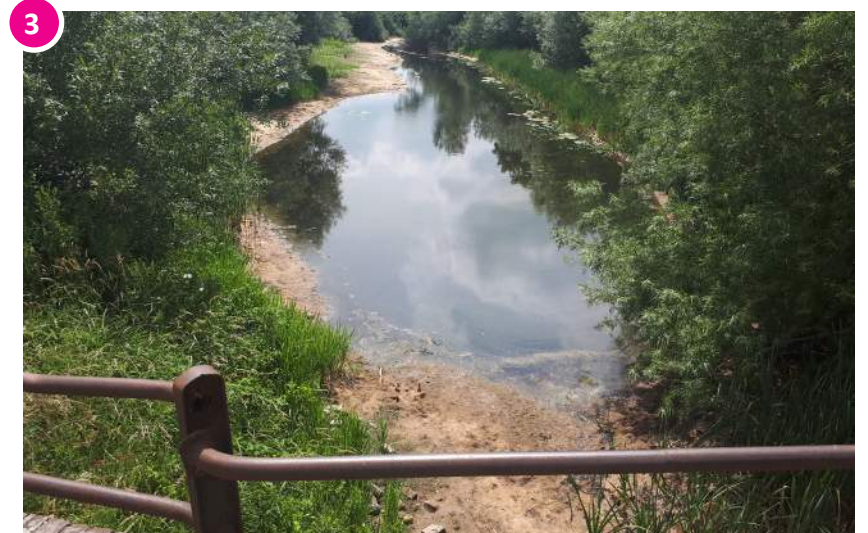
Het dorpspark strekt zich uit van de natuurspeelplaats (A) aan de IJsselsingel tot aan het gemaal (B) aan de Laakweg.

De twee belangrijkste ingrediënten van het nieuwe dorpspark zijn enerzijds een wandelverbinding tussen beide punten en anderzijds het water en de waterbeleving van de Laak (C).

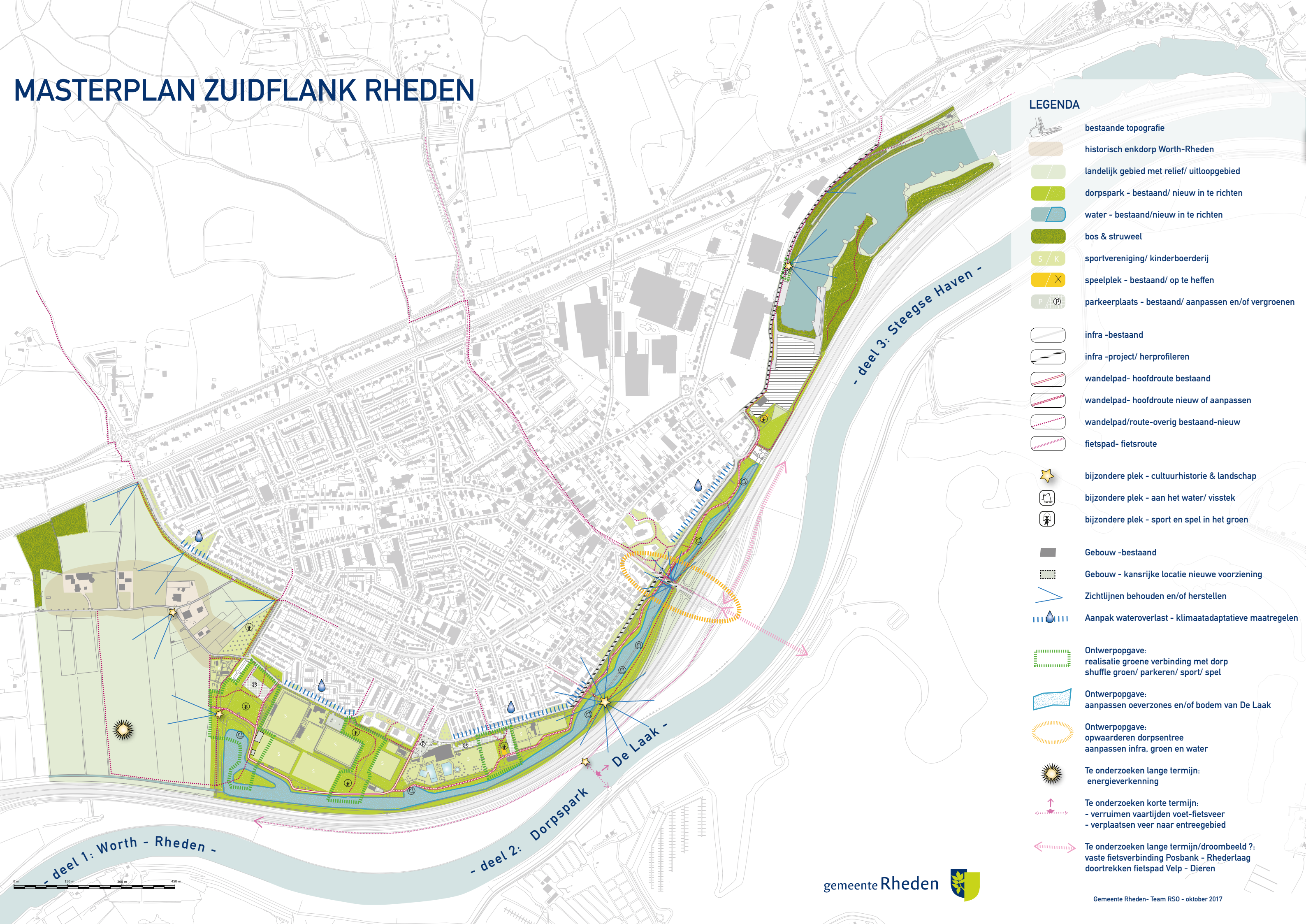
De Laak, is een watergang parallel aan de dijk, de snelweg A348 (D) en de rivier de IJssel (E). Een watergang die onder invloed staat van deze rivier, door de wisselende waterstanden. De Laak staat daarbij ook onder invloed van kwelwater van de Veluwe (F).

De waterstanden in de Laak staan dus onder invloed van zowel de IJssel als de Veluwe. Het waterniveau in de Laak kan fluctueren. Ook kan de Laak in droge perioden, of perioden met lage waterstanden in de IJssel, droogvallen. Een heel bijzonder beeld. Een beeld dat enkele maanden per jaar voorkomt en waarbij nieuwe vegetatie opkomt.

Nevenstaande beelden geven een indruk van water in de Laak, maar ook van droogte en nieuwe vegetatie in de Laak.

MASTERPLAN ZUIDFLANK RHEDEN

LEGENDA

- bestaande topografie
- historisch enkendorp Worth-Rheden
- landelijk gebied met relief/ uitloopgebied
- dorpspark - bestaand/ nieuw in te richten
- water - bestaand/nieuw in te richten
- bos & struweel
- sportvereniging/ kinderboerderij
- speelplek - bestaand/ op te heffen
- parkeerplaats - bestaand/ aanpassen en/of vergroenen
- infra -bestaand
- infra -project/ herprofiëren
- wandelpad- hoofdroute bestaand
- wandelpad- hoofdroute nieuw of aanpassen
- wandelpad/route-overig bestaand-nieuw
- fietspad- fietsroute
- bijzondere plek - cultuurhistorie & landschap
- bijzondere plek - aan het water/ visstek
- bijzondere plek - sport en spel in het groen
- Gebouw -bestaand
- Gebouw - kansrijke locatie nieuwe voorziening
- Zichtlijnen behouden en/of herstellen
- Aanpak wateroverlast - klimaatadaptatieve maatregelen
- Ontwerpopgave: realisatie groene verbinding met dorp shuffle groen/ parkeren/ sport/ spel
- Ontwerpopgave: aanpassen oeverzones en/of bodem van De Laak
- Ontwerpopgave: opwaarderen dorpsentree aanpassen infra, groen en water
- Te onderzoeken lange termijn: energieverkenning
- Te onderzoeken korte termijn: - verruimen vaartijden voet-fietsveer - verplaatsen veer naar entreegebied
- Te onderzoeken lange termijn/droombeeld?: vaste fietsverbinding Posbank - Rhederlaag doortrekken fietspad Velp - Dieren

“In het gehele plangebied streven we naar het verbeteren van de beeldkwaliteit en uitstraling van de openbare ruimte. Eenheid, beheersbaarheid, gebiedseigenheid en duurzaamheid zijn belangrijke uitgangspunten bij de keuze, toepassing en het beheer en onderhoud van materialen.” (pag. 29, Masterplan Zuidflank Rheden 2017)

OVERKOEPELEND BELEID - MASTERPLAN EN BEELDKWALITEITPLAN ZUIDFLANK RHEDEN

In een tweetal beleidsstukken is een aantal uitgangspunten vastgelegd voor de uitwerking van het schetsontwerp voor het Dorpspark De Laak. Onderstaand de belangrijkste aspecten uit beide beleidsstukken op een rijtje. Voor het opstellen van het schetsontwerp voor het dorpspark gelden deze uitgangspunten als basis.

MASTERPLAN ZUIDFLANK RHEDEN (2017)

- overgangszone woongebied > buitengebied / buffer tussen dorp en de A348;
- functies; binnen- buitensport, recreatie, parkeervoorzieningen;
- cultuurhistorische / landschappelijke waardevolle gebieden: Worth-Rheden / Steegse Haven;
- meer samenhang verschillende onderdelen in een parkachtige setting;
- verbinding en relatie tussen het dorp en het buitengebied, de laak, de IJssel verbeteren;
- hét dorpspark van Rheden;
- op vier plekken een sterke verbinding met het dorpspark maken - nieuwe paden met groenvoorzieningen;
- bijzondere verhalen over de cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten "kijkers naar het verleden";
- de Laak beter zichtbaar en beleefbaar, met waterbeleving, waterkwaliteit en natuurvriendelijke oevers;
- één doorgaand hoofdpad verbindt alle verschillende functies, Worth-Rheden en Steegse Haven worden aangesloten op deze route;
- dorpsentree vanaf de snelweg en de veerpont worden opgewaardeerd: tussenstop Rheden wordt aantrekkelijker;
- in het dorpspark liggen kansen om de IJssel zichtbaar te maken vanuit Rheden.

BEELDKWALITEITPLAN ZUIDFLANK RHEDEN (2018)

- één van de hoofduitgangspunten van het masterplan is het verbeteren van beeldkwaliteit en uitstraling van de openbare ruimte;
- eenheid binnen diversiteit.

1. meer samenhang en eenheid: paden

- recreatiepad heeft een functionele, rustige uitstraling breedte van 2 meter;
- enkele plekken verbijzondering in het pad d.m.v. gefreesde inscriptie;
- pad wordt begeleid door grote zwerfkeien, soms dichtbij het pad soms op afstand;
- overige paden; zo min mogelijk verschillende materialen, smaller als het (hoofd) recreatiepad.

2. meer samenhang en eenheid: de laak

- de Laak is goed zichtbaar;
- natuurvriendelijke oevers;
- verschillende watersferen;
- één type vlonder, steiger, vlonderpad, hetzelfde (circulaire) materiaal;
- type bruggen/kades verschillen zoek eenheid in één type stalen brugreling antraciet/zwart;
- beplanting; diverse wilgensoorten, elzen en oevervegetaties.

3. meer samenhang en eenheid: parkmeubilair

- één type, één kleur, hetzelfde materiaal (bankjes, hekwerken, afvalbakken, fietsenrekken, bebording);
- robuuste, neutrale en functionele uitstraling;

- uitzondering; bijzondere plekken bijvoorbeeld uitkijktoren;
- uitzondering herkwert Worth-Rheden; hout en paal en draad.

4. meer ruimte voor bijzondere plekken

- robuuste Brinkweg; gebakken rood/bruine klinkers. erfscheiding meidoornhagen;
- natuurspeeltuin; heuvels, zwerfkeien, natuurlijke materialen;
- uitkijktoren; bijzondere architectuur, directe omgeving hoogwaardige materialen;
- dorpsentree; schijnbrug met stenige gemetselde kademuren in rood/bruine baksteen met brugreling in zwart/antraciet staal, hoog afwerkingsniveau en detaillering;
- uitkijkpunt Steegse Haven; balkon met stalen reling in zwart/antraciet, toevoegen informatiepaneel, directe omgeving luxe betonelementen.

5. koester de diversiteit: deelgebieden met eigen sfeer

- Worth-Rheden; versterken historische agrarische karakter en buurtschap Den Brink - beleefbaarder, toegankelijker, natuurlijker en aantrekkelijker maken;
- Dorpspark De Laak; vergroenen, ontsteden en onthekken / diverse type groen; solitaire en groepjes bomen, bosplantsoen, sierheesters in groepen, sierplantsoen, stinzenflora, eetbaar en plukbaar groen, bijenvriendelijk groen, speelbosjes, intensief gemaaide zones groen en extensief bloem- en kruidenrijke graszones / bomen; wilg, els, populier, eik, linde, walnoot / aanwezigheid schapen - onderzoek of beheer door schapen;
- Steegse Haven; behoud weg, veiligheid fietsers en wandelaars / parkeervoorziening groene uitstraling / erfscheiding hoge hagen (beuk, taxus).

CONCEPT DORPSPARK DE LAAK

UITGANGSPUNTEN SCHETS

HET IDEE

Om een ontwerp te maken voor het dorpspark van Rheden is het belangrijk om te begrijpen hoe het watersysteem van de Laak werkt. Het water van de Laak is een belangrijk onderdeel in het gehele park. Samen met een nieuw te maken wandelpad vormen zij de ruggengraat van het park.

De Laak staat sterk onder invloed van het kwelwater vanaf de Veluwe enerzijds en het waterniveau van de rivier de IJssel anderzijds. Daarnaast wordt de Laak gevoed door het water van de Beekhuizerbeek komend vanaf de kastelen nabij Velp.

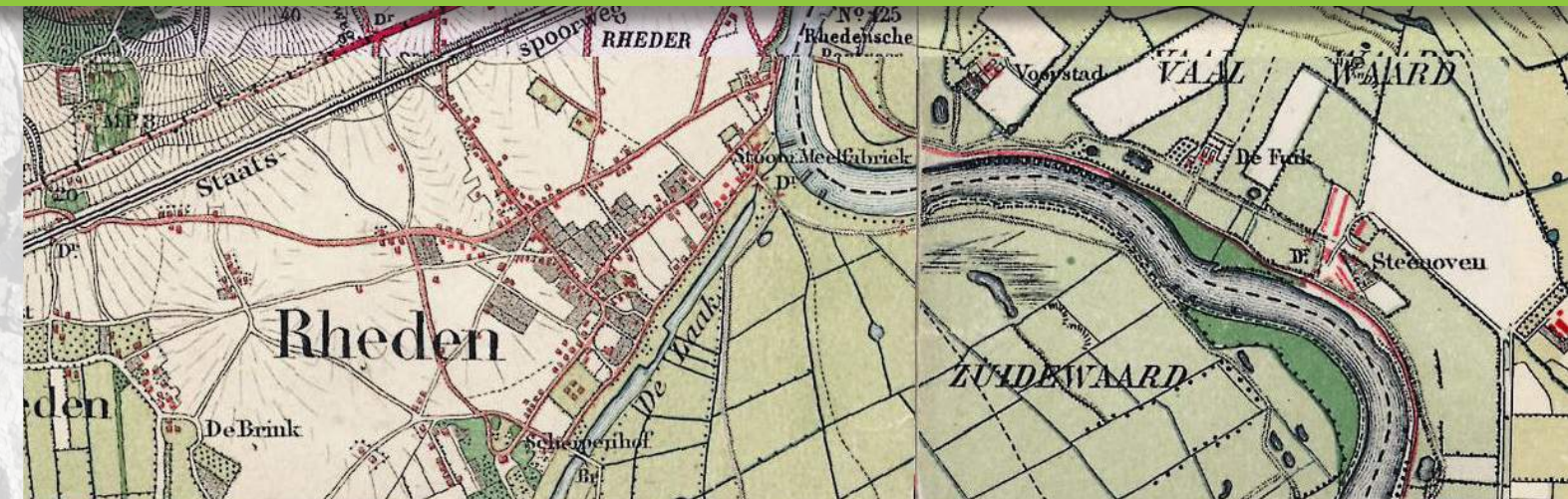
Door het veranderende klimaat en de wisselende waterstanden in de rivier de IJssel, kan het voorkomen dat de Laak voor langere periodes droogvalt. Met de inrichting van het park is als doel gesteld om een deel 'permanent' water te maken om zo de waterbeleving te vergroten, een grote wens vanuit Rheden.

In het toekomstige dorpspark is een drietal bruggen aanwezig om het water van de Laak over te kunnen steken en te kunnen beleven. Rondom de bruggen zal 'permanent' water komen. Het droogvallen van delen van de Laak is daarbij dan ook een gegeven. Dit verhaal moet verteld worden. Hoe werkt het watersysteem, hoe zakt het water weg uit de Laak, wat zijn de invloeden van de klimaatveranderingen, wanneer slaat het gemaal aan, hoe stroomt het water dan van de Laak naar de IJssel en wat zien we gebeuren als delen droogvallen. Door het vertellen van deze verhalen wordt het begrijpelijk voor gebruikers.

Het droogvallen kan namelijk ook een schoonheid in zich hebben van nieuwe natte en spontane natuurontwikkeling. Het landschap wordt zo leesbaar gemaakt.

Om verdere invulling te geven aan de wens om de waterbeleving te vergroten, wordt het pad aan de overzijde van de Laak gelegd, gezien vanuit Rheden. Het pad ligt dan tussen de dijk met de snelweg en de Laak in.

Het circa 2 kilometer lange wandelpad moet het gebied aantrekkelijker, toegankelijker en beleefbaarder maken.

TOPOGRAFIE ROND 1925; DE IJSEL MET MEANDER EN DE LAAK ALS VERBINDING

BIJZONDERHEDEN BIJ HET DROOGVALLEN VAN DE LAAK

SCHETSONTWERP

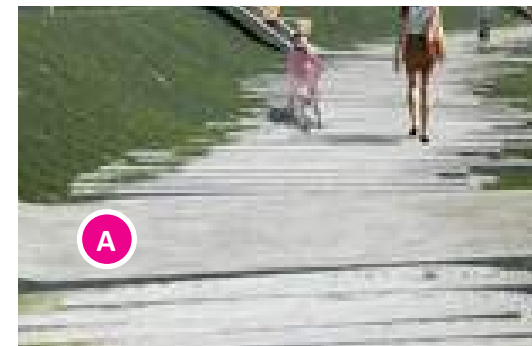
HET PAD

Het circa 2 kilometer lange wandelpad vormt de nieuwe verbinding door het hele dorpspark, samen met het water is het de ruggengraat van het park. Het pad loopt vanaf de natuurspeelplaats aan de IJsselsingel tot aan het gemaal van het Waterschap aan de Laakweg.

Het pad krijgt een eenduidige uitstraling, gemaakt van beton met op speciale plaatsen (A) een verbijzondering. Het beton en de verbijzonderingen vertellen ook verhalen. Het droogvallen van de Laak laat een bijzonder patroon zien. Dit komt terug op de speciale plaatsen in het pad.

Het wandelpad is een veilig en voor een ieder toegankelijk pad. Op de bijzondere plaatsen aan het pad, daar waar paden en structuren elkaar kruisen, waar belangrijke zichtlijnen aanwezig zijn of bij een bijzonder punt is, wordt een structuur aangebracht in het beton. Ook knotwilgen markeren zo'n punt.

Veldkeien, een zitelement en de structuur in het pad, vormen samen een bijzonder punt. Ook hier weer; het vertellen van verhalen door een structuur op dit punt aan te brengen en borden in de huisstijl van het dorpspark met de verhalen van de geschiedenis van de plek.

SCHETSONTWERP

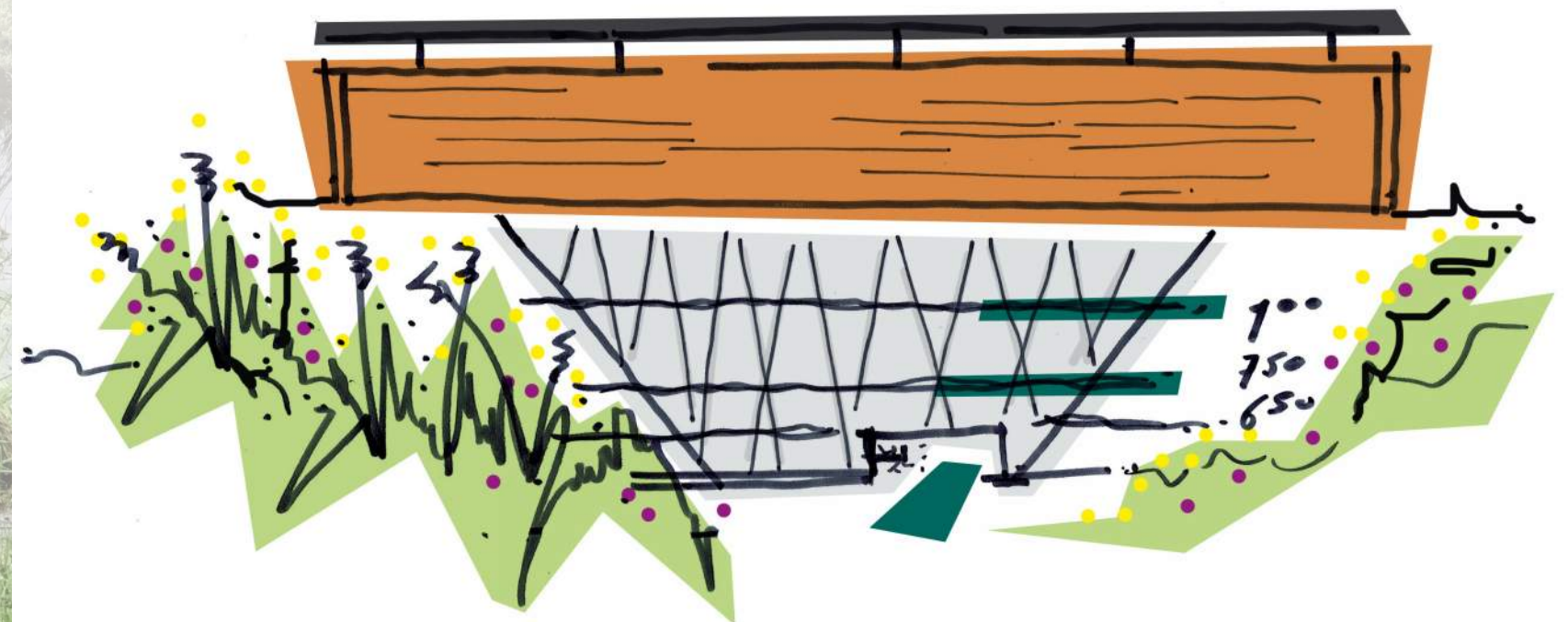
DE BRUGGEN

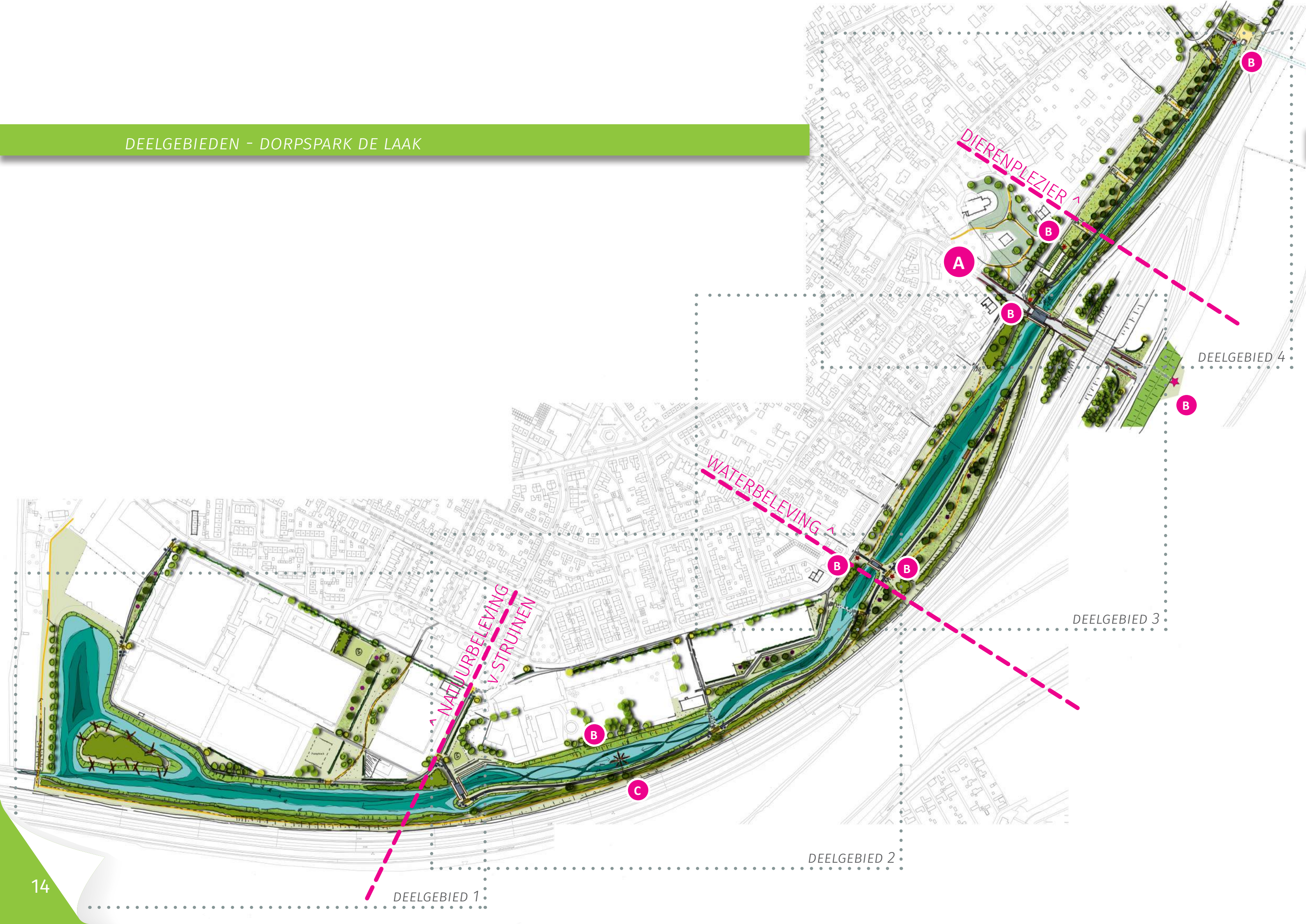
Het pad doorkruist vier verschillende deelgebieden in het park met ieder een eigen sfeer en functie.

Door een drietal bruggen, gekoppeld aan het pad, kan de Laak overgestoken worden. Het pad en de bruggen zijn voor iedereen veilig en toegankelijk. Zowel voor jong en oud, als ook voor valide en mindervalide gebruikers.

De drie bruggen vormen een familie en bestaan uit een baksteen 'strip', met ingetogen railing, die samen de overspanning laten zien, aangevuld met 'zijgevels' van beton. Beton met een detaillering van riet. Robuust en eenvouding. Twee materialen. Een familie.

Naast de bruggen zijn er over de bodem van de Laak nog een aantal avontuurlijke oversteekplekken (A). Deze komen echter pas tevoorschijn als de Laak droogvalt. Een spannende manier om het laatste beetje water te passeren. De opvallende knotwilgen in de houtsingel langs de randen, verklappen deze doorwaadbare plaatsen.

"Rheden, plaats waar het riet groeit"
"Rheden, de baksteenindustrie die bij ons dorp en de streek hoort" (verhalen vertellen)

ENTREE - DEELGEBIEDEN - VERHALEN VERTELLEN

DE ENTREE (ORANJEWEG)

De Oranjeweg met schijnburg en nieuwe kruising met de IJsselsingel en Laakweg (A) zal de nieuwe entree van Rheden vormen. Naast het water en het pad, vormt de entree een essentieel onderdeel van het dorpspark. De brug en het verbrede water van de Laak, zullen bij binnenkomst van het dorp gepasseerd worden. Het vormt de entree. Hierbij zal aandacht zijn voor het zicht op de kerk. De prominente blikvanger zal als duidelijk baken zichtbaar gemaakt worden. Het viaduct van A348, de bloemrijke bermen en de brug geven de entree van Rheden een nieuwe impuls. Aan de 'andere kant' van de snelweg A348, zal gezocht worden naar een plek voor de gewenste uitkijktoren met zicht over de IJssel. Hiermee wil de gemeente de relatie met het water herstellen. Ook hier weer; verhalen vertellen. De uitkijktoren maakt onderdeel uit van het Rivierklimaatpark IJsselpoort, het park van de toekomst rondom de rivier de IJssel. Het park kent meerdere entrees, waarvan hier bij Rheden er een gelegen is. Een toeristisch overstappunt maakt hier eveneens onderdeel van uit. Deze krijgt een plek in het dorpspark. Het overstappunt, de brug, het verbrede water van de Laak en de uitkijktoren geven Rheden in de toekomst een nieuw gezicht.

VERHALEN VERTELLEN

Het park krijgt een diepere betekenis als de verhalen vanuit het gebied verteld worden. De verhalen maken het gebied leesbaar, begrijpbaar en daarmee uniek. Het verhaal van het water en het droogvallen, de geschiedenis van de baksteenindustrie in het gebied en de naam van Rheden als verwijzing naar riet en daarnaast de betonindustrie. Allemaal verhalen die we graag ophalen uit het dorp Rheden en zichtbaar maken in het nieuwe Dorpspark De Laak, binnen de huisstijl van het dorpspark (B).

DE DEELGEBIEDEN

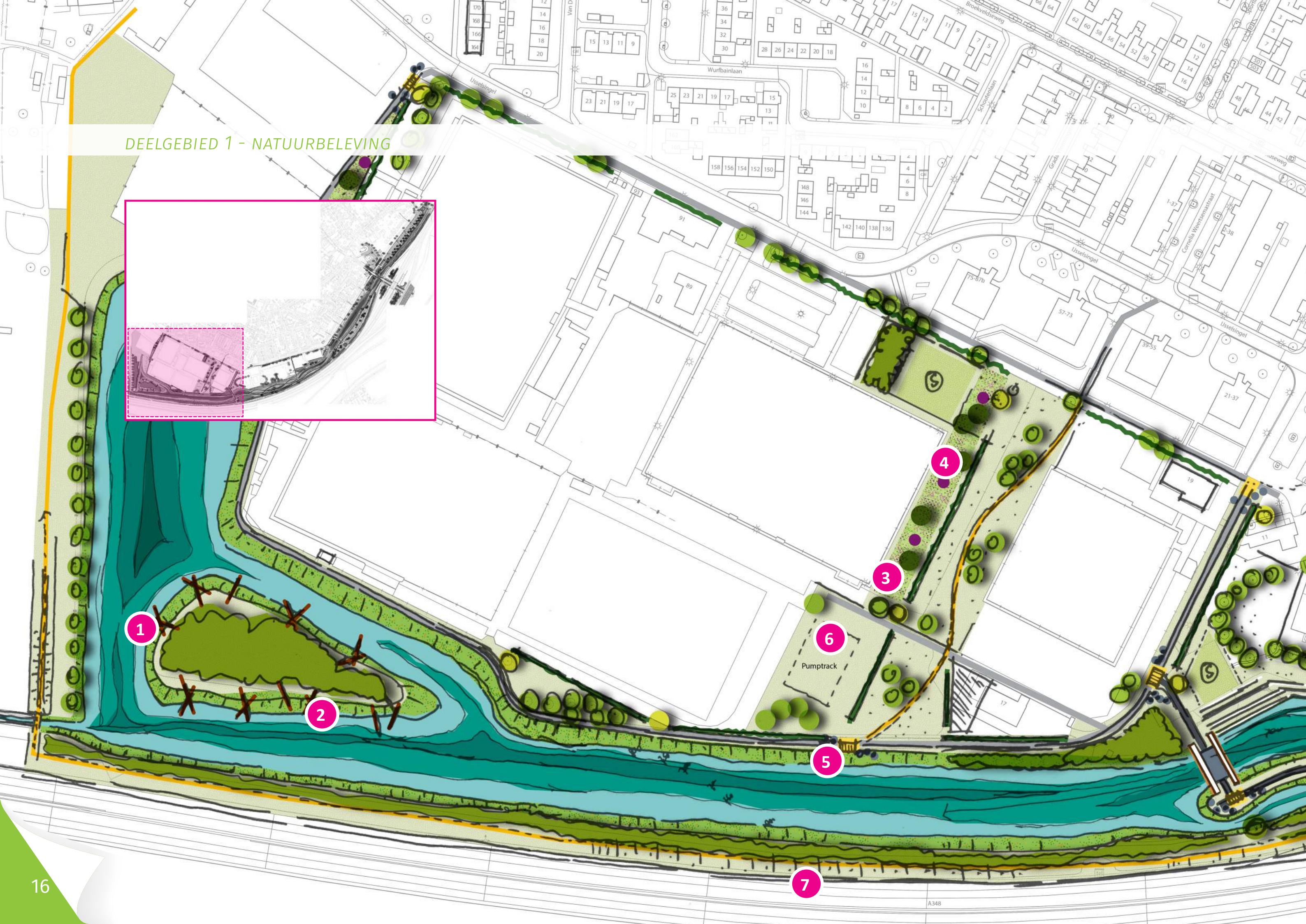
De sferen in de deelgebieden zijn gericht op dierenplezier, waterbeleving, struinen en natuurbeleving. Ieder deelgebied kent hierdoor een eigen inrichting, met het water en het pad als verbindend element. Binnen ieder deelgebied is aandacht voor biodiversiteit, kleur en beleving van natuur. Opvallende elementen in de deelgebieden zijn het natuureiland, het verborgen landart (C) tussen de meanderende geulen, bijzondere en spannende zichtlijnen over het water of de drooggevalen Laak, de familie van bruggen en een historisch patroon van bomen en struinpad door de dierenweiden. Op de navolgende pagina's worden de deelgebieden met sfeerbeelden verduidelijkt.

"Rheden, plaats waar het riet groeit"
"Rheden, de baksteenindustrie die bij ons dorp en de streek hoort"

Duikerkerk de Laak
Gem. Rheden
datum 12-10-2020

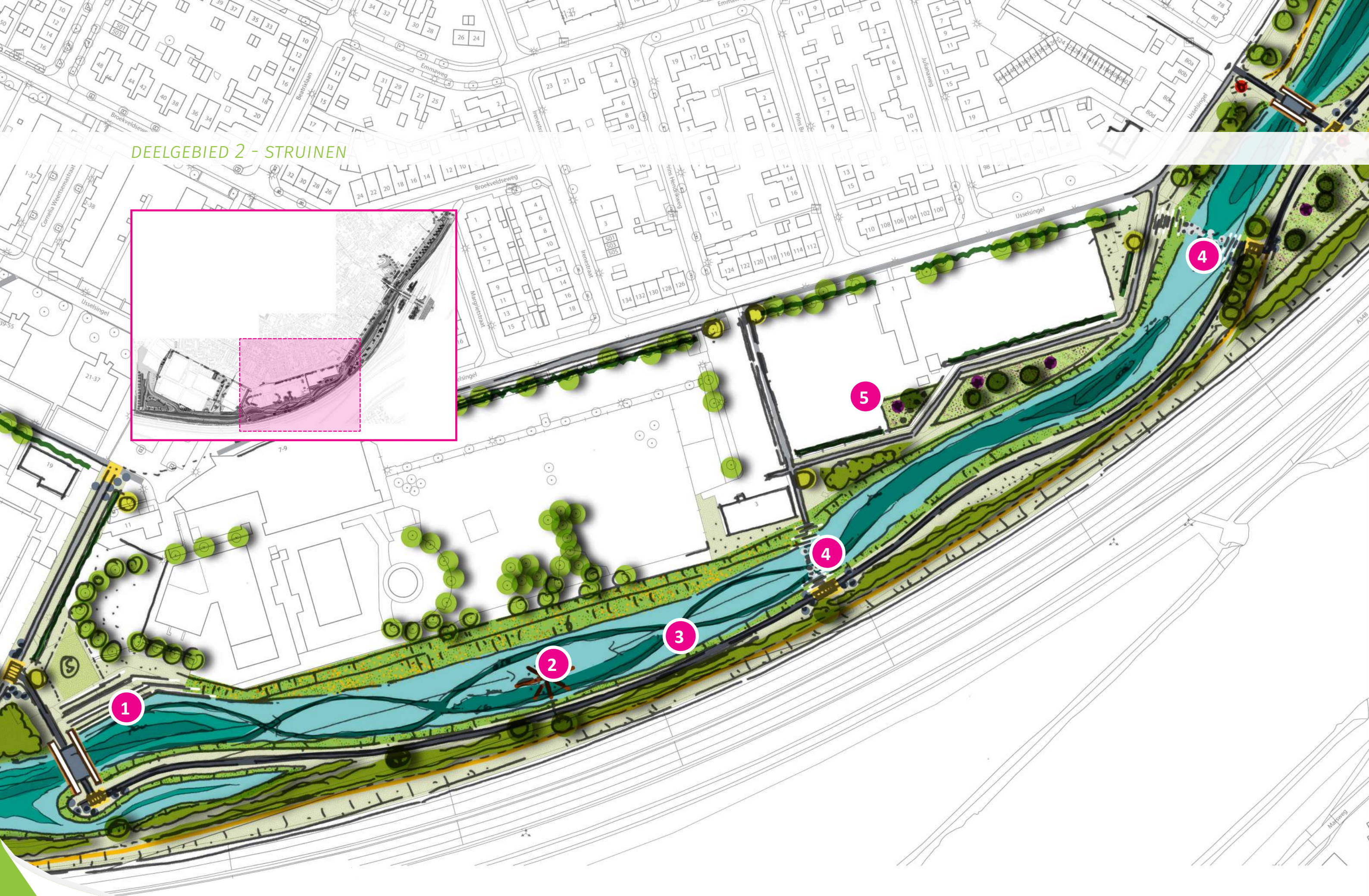
DEELGEBIED 1 - NATUURBELEVING

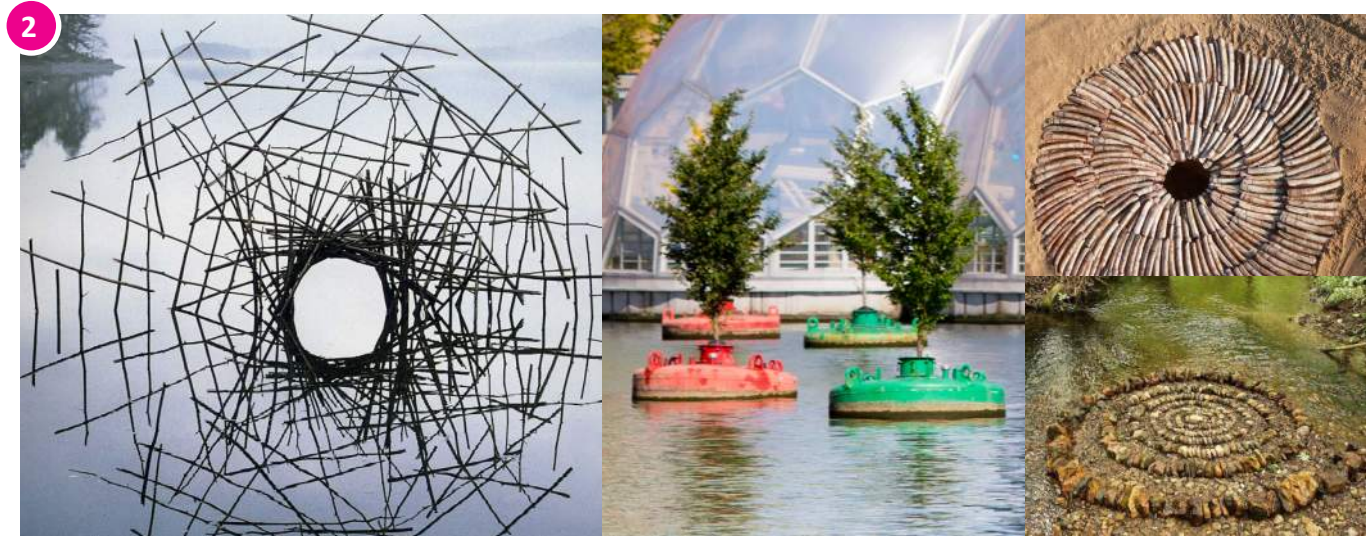
"Rheden, plaats waar het riet groeit"
"Rheden, de baksteenindustrie die bij ons dorp en de streek hoort" (verhalen vertellen)

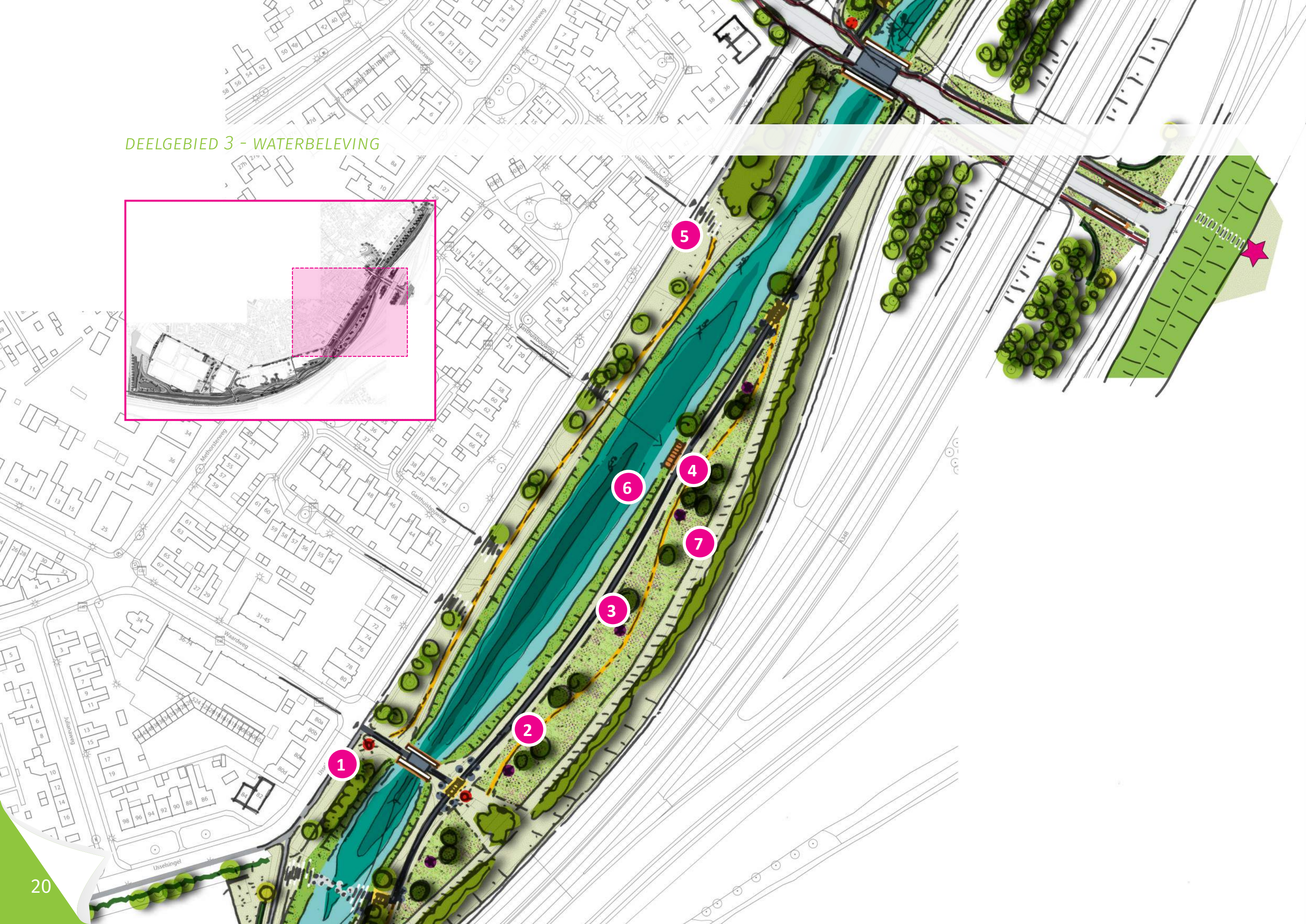
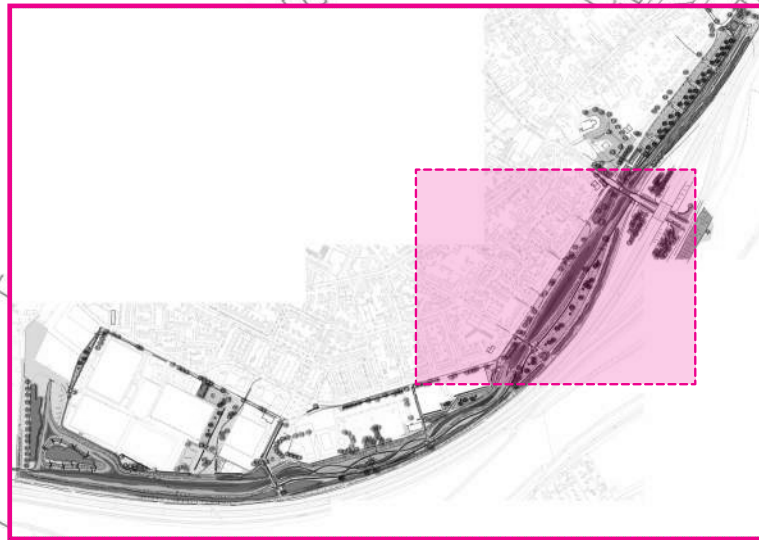
DEELGEBIED 2 - STRUINEN

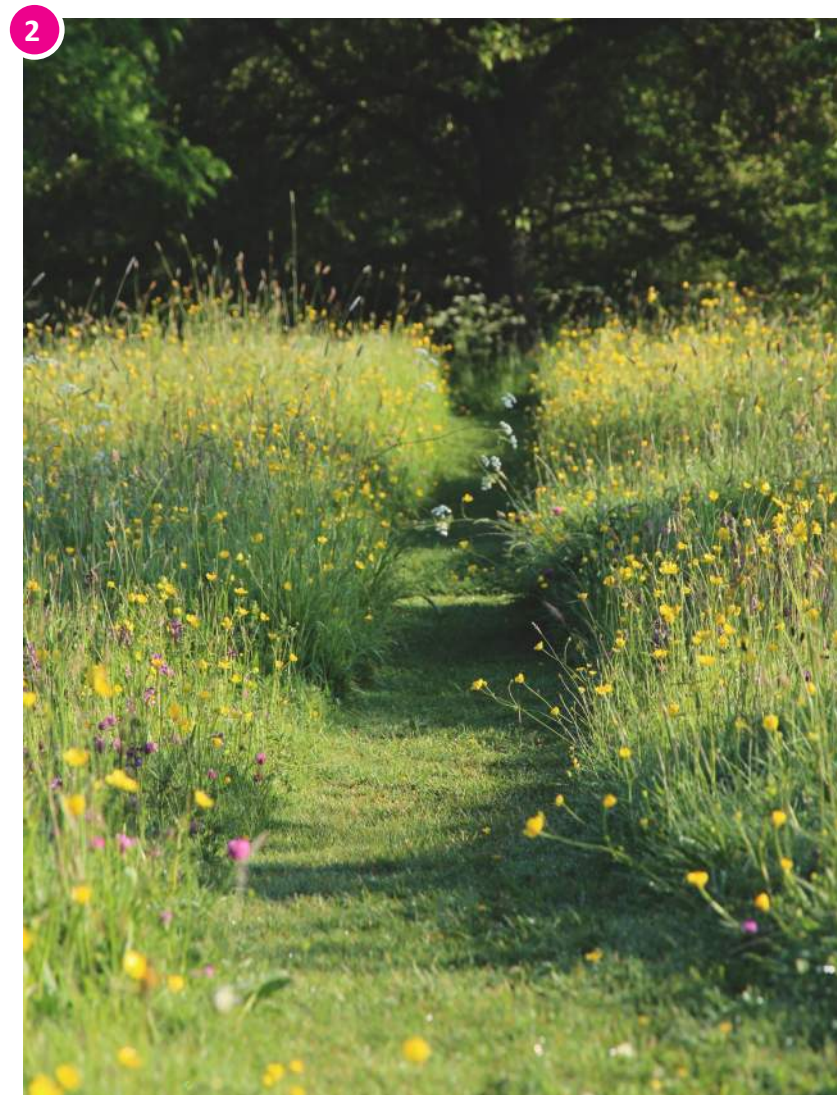
"Rheden, plaats waar het riet groeit"
"Rheden, de baksteenindustrie die bij ons dorp en de streek hoort" (verhalen vertellen)

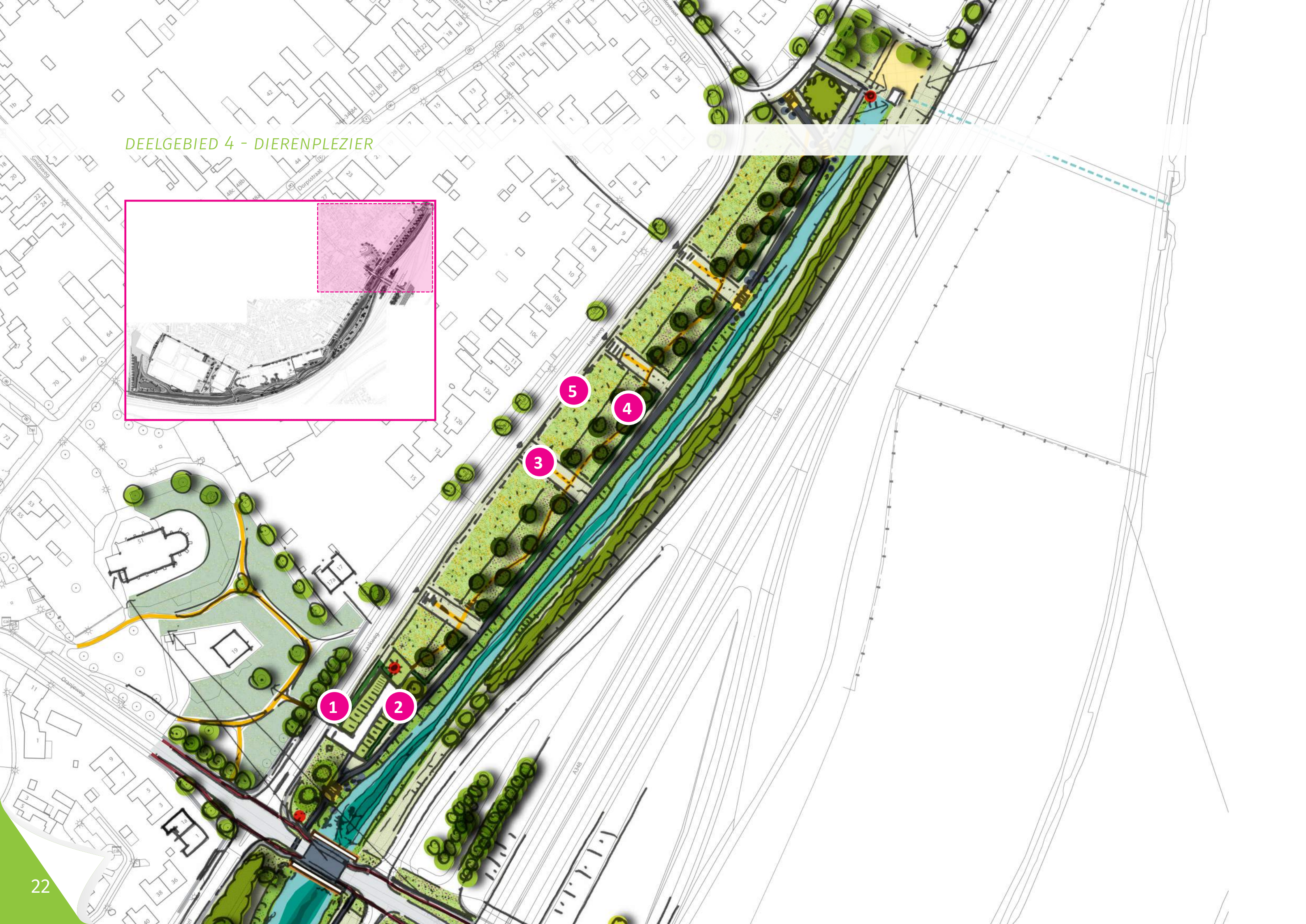
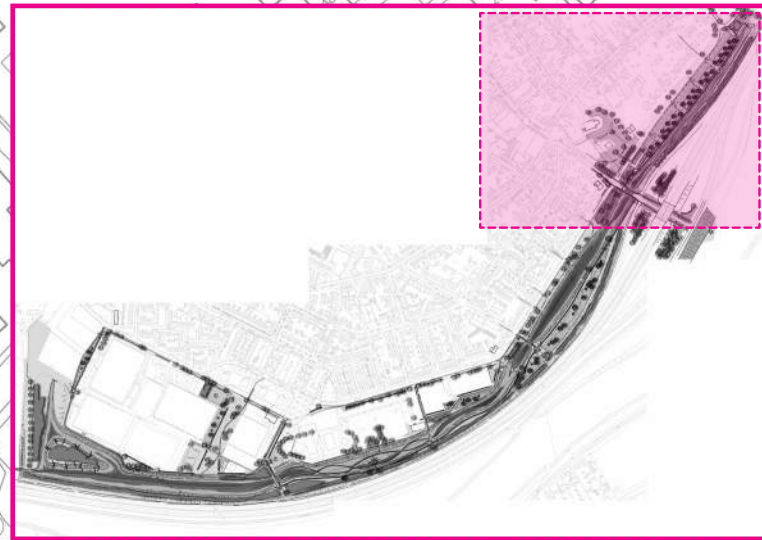
DEELGEBIED 3 - WATERBELEVING

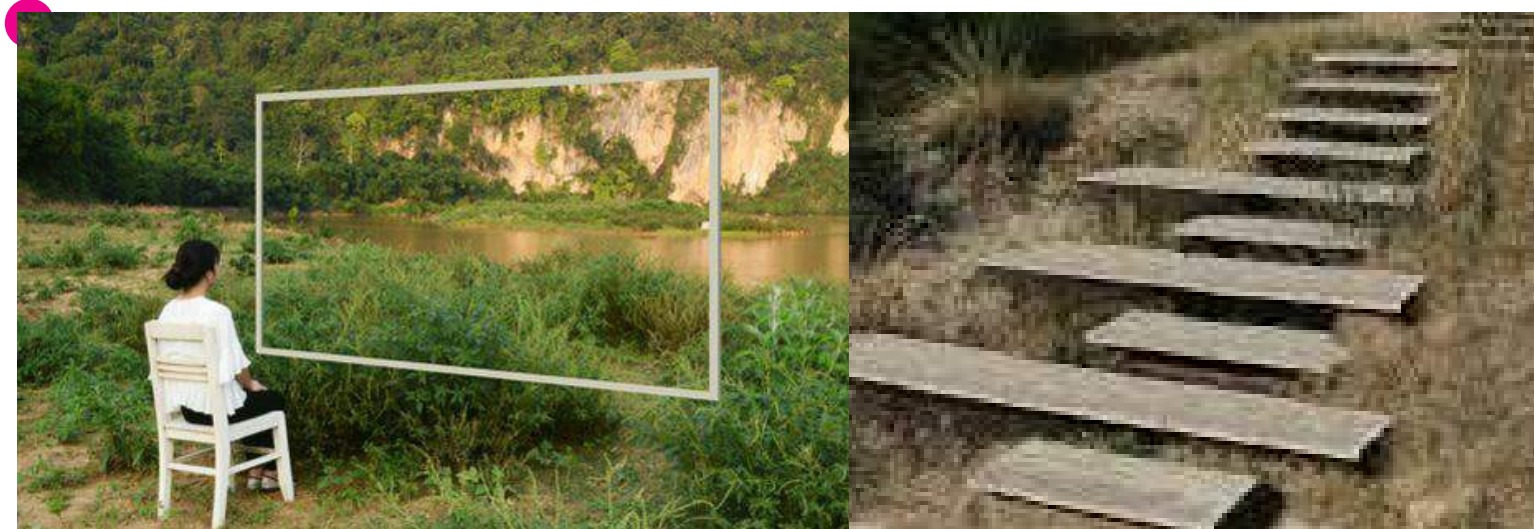
"Rheden, plaats waar het riet groeit"
 "Rheden, de baksteenindustrie die bij ons dorp en de streek hoort" (verhalen vertellen)

DEELGEBIED 4 - DIERENPLEZIER

"Rheden, plaats waar het riet groeit"
"Rheden, de baksteenindustrie die bij ons dorp en de streek hoort" (verhalen vertellen)

SCHETSBOEK

Velperweg 157, Arnhem
Tel. 088 98 05 055
www.ontwerpenomgeving.nl

De Koppeling 18, Angerlo
Tel. 0313 47 85 87
www.ntp.nl